

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 7To/30/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7121010305
Dátum vydania rozhodnutia: 05. 08. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Margaréta Jurková Žoldáková
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2021:7121010305.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Margaréty Jurkovej Žoldákovvej a sudcov JUDr. Miroslava Osifa a JUDr. Ing. Milana Husťáka, na verejnom zasadnutí konanom dňa 5. augusta 2021, v trestnej veci proti U. M., obžalovaného pre obzvlášť závažný zločin vraždy podľa § 145 ods.1 Tr.zák., o odvolaní krajského prokurátora, obžalovaného a poškodených U.. Y. M. R. R. M. proti rozsudku Okresného súdu Košice I zo dňa 21.4.2021 sp.zn. 7Tk/2/2021 takto

rozhodol:

Podľa § 321 ods.1 písm. f), ods.2 Tr.por. z r u š u j e napadnutý rozsudok vo výroku o náhrade škody, ktorým súd podľa § 287 ods.1 Tr.por. uložil obžalovanému U. M., nar. XX.X.XXXX povinnosť, aby poškodenému U.. Y. M., zastúpeného zákonnou zástupkyňou matkou R. M., uhradil škodu - nemajetkovú ujmu vo výške 29.000,- eur; ktorým podľa 288 ods. 2 Tr. por. poškodeného U.. Y. M. so zvyškom nároku na náhradu škody - nemajetkovej ujmy odkázal na civilný proces a ktorým podľa § 288 ods.1 Tr.por. poškodenú družku nebohého G. M. - R. M., s nárokom na náhradu škody - nemajetkovej ujmy odkázal na civilný proces.

Podľa § 322 ods.3 Tr.por. a podľa § 287 ods.1 Tr.por. súd obžalovanému U. M., O.. XX.X.XXXX X. Z., trvale bytom S. XXXX/XX, u k l a d á povinnosť uhradiť poškodeným: U.. Y. M., O.. XX.X.XXXX, zastúpeného zákonnou zástupkyňou matkou R. M., O.. XX.X.XXXX, bytom T. XX, M. - nemajetkovú ujmu vo výške 40.000,- (štyridsaťtisíc) eur, R. M., O.. XX.X.XXXX, bytom T. XX, M. - nemajetkovú ujmu vo výške 30.000,- (tridsaťtisíc) eur.

Podľa 288 ods. 1 Tr. por. súd poškodenú R. M., O.. XX.X.XXXX, bytom T. XX, M. so zvyškom nároku na náhradu nemajetkovej ujmy odkazuje na civilný proces.

Podľa § 319 Tr.por. zamieta odvolanie obžalovaného U. M.Č..

Inak napadnutý rozsudok ostáva nezmenený.

odôvodnenie:

Rozsudkom Okresného súdu Košice I sp.zn. 7Tk/2/2021 zo dňa 21.4.2021 bol obžalovaný U. M. uznaný za vinného z obzvlášť závažného zločinu vraždy podľa § 145 ods.1 Tr.zák., na tom skutkovom základe, že

dňa 25. júla 2020 v čase približne od 21.00 hod. do 21.16 hod. na presne neurčenom mieste v blízkosti brehu jazera T., v oblasti nazývanej H. C. - Č., v katastrálnom území obce Č., D. M. - D., pod stanovým prístreškom vedľa tam odstaveného karavanu, po predchádzajúcom vzájomnom verbálnom konflikte v úmysle ho usmrtiť fyzicky napadol P. G. M., O.. XX.X.XXXX tak, že stojac oproti nemu ho O. K.. L. D. T. I. F. Y. Č. P. XXXX U. bodol do hrudníka v mieste ľavého prsného svalu a do brucha v hornom stredobruší

na ľavej strane trupu pod ľavým rebrovým oblúkom, čím mu spôsobil bodnú ranu na hrudníku v mieste ľavého prsného svalu, prenikajúcu bodným kanálom cez tretie rebro do medzihrudia, cez stenu pravej komory srdca, so zakrvácaním do osrdcovníkového vaku a tamponádou (stlačením) srdca vytečenou krvou, bodnú ranu na bruchu v hornom stredobruší na ľavej strane trupu pod ľavým rebrovým oblúkom prenikajúcou bodným kanálom do brušnej dutiny cez brušnú stenu, bez poranenia vnútorných orgánov, pričom v dôsledku zlyhania činnosti srdca z dôvodu jeho tamponády pri bodnom poranení došlo ku smrti pošk. G. M. do niekoľkých minút po vzniku poranení .

Za to bol obžalovanému U. M. podľa § 145 ods. 1 Tr. zák., § 36 písm. j/, l/, m/ Tr. zák. s použitím § 39 ods. 2 písm. d/, ods. 4 Tr. zák. uložený trest odňatia slobody v trvaní 10 (desať) rokov nepodmienečne.

Podľa § 48 ods. 4 Tr. zák. súd obžalovaného pre účel výkonu trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia.

Podľa § 76 ods. 1 Tr. zák. s použitím § 78 ods. 1 Tr. zák. súd obžalovanému uložil ochranný dohľad v trvaní 1 (jedného) roka.

Podľa § 60 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. súd uložil trest prepadnutia vecí a to X M. O. K.. L. D. T. I. N. Y. P. XXX U., F. Y. Č. P. XXX U. F. Č. P. E..

Podľa § 60 ods. 5 Tr. zák. vlastníkom prepadnutej veci sa stáva štát.

Podľa § 287 ods. 1 Tr. por. súd zaviazal obžalovaného, aby poškodenému U. M., O.. XX.XX.XXXX X. F., trvale bytom P. XX, M. uhradil škodu vo výške 1.917,88 eur titulom pohrebného.

Podľa § 287 ods. 1 Tr. por. súd zaviazal obžalovaného, aby poškodenému U.. Y. M., O.. XX.X.XXXX, zastúpeného zákonnou zástupkyňou matkou R. M., bytom T. XX, M. uhradil škodu - nemajetkovú ujmu vo výške 29.000,- eur.

Podľa 288 ods. 2 Tr. por. súd poškodeného U.. Y. M., O.. XX.X.XXXX zastúpeného zákonnou zástupkyňou R. M. so zvyškom nároku na náhradu škody - nemajetkovej ujmy odkázal na civilný proces.

Podľa 288 ods. 1 Tr. por. súd poškodenú družku nebohého G. M.Ú. R. M., O.. XX.X.XXXX, bytom T. XX, M. s nárokom na náhradu škody - nemajetkovej ujmy odkázal na civilný proces.

Proti tomuto uzneseniu po jeho vyhlásení, odôvodnení a po poučení o možnosti podať opravný prostriedok, prokurátor a obžalovaný vo vzťahu k výroku o treste odvolanie nepodali. Vo vzťahu k výroku o náhrade škody podal odvolanie prokurátor, obžalovaný U. M. prostredníctvom svojho obhajcu a poškodení U.. Y. M. R. R. M. - zastúpení splnomocnencom JUDr. Pavlom Piovarčim ml.

V písomných dôvodoch odvolania podaného dňa 22.04.2021 proti rozsudku Okresného súdu Košice I sp. zn. 7Tk/2/2021 z 21.04.2021, a to v neprospech obžalovaného proti výroku o náhrade škody, prokurátor uviedol, že po preskúmaní obsahu napadnutého rozsudku zistil, že súd pri jeho vyhotovení postupoval podľa § 172 ods. 2 Tr. por., teda vydal tzv. zjednodušený písomný rozsudok.

Podľa právneho názoru prokurátora okresný súd porušil ustanovenie § 172 ods. 2 Tr. por. tým, že vyhotovil zjednodušený rozsudok. Vzhľadom na uvedené sa prokurátor argumentoval len tými dôvodmi vedúcimi súd k rozhodnutiu o nárokoch poškodených, ktoré boli predsedom senátu deklarované v rámci ústneho odôvodnenia rozsudku priamo na pojednávaní po jeho vyhlásení.

Uloženie povinnosti v zmysle § 287 ods. 1 Tr. por., spočívajúcej v zaviazaní obžalovaného nahradiť poškodenému U.. Y. M. škodu predstavujúcu nemajetkovú ujmu v sume 29.000,- eur, oprel súd o aplikáciu právnej úpravy v zákone č. 274/2017 Z.z. o obetiach trestných činov (ďalej len „zákon o obetiach“), a to zjavne o ustanovenie § 2 ods. 1 písm. d/ bod 1. zákona o obetiach v spojení s § 12 ods. 2 tohto zákona.

O uvedené ustanovenia súd zjavne oprel aj výrok rozsudku, ktorým poškodeného U.. Y. M. so zvyškom uplatneného nároku a poškodenú (družku) R. M. s celým svojím uplatneným nárokom na náhradu škody spočívajúcu v nemajetkovej ujme odkázal na civilný proces.

Prokurátor rezultoval, že súd označeným spôsobom nepostupoval v súlade so zákonom a ustálenou rozhodovacou činnosťou súdov. V prvom rade je nepochybné, že uplatnenie nároku na náhradu škody v trestnom konaní (tzv. adhézne konanie) zo strany poškodeného, ktorá má pôvod v spôsobe nemajetkovej ujmy, nie je žiadnym spôsobom „naviazané“ na právnu úpravu mechanizmov v zmysle zákona o obetiach.

Posledne označený zákon upravuje odškodňovanie obetí trestných činov, a to podmienky, spôsob a formu odškodňovania (§ 10 a nasl. zákona o obetiach) a rovnako postavenie a pôsobnosť rozhodovacieho orgánu, ktorým je ministerstvo spravodlivosti (§ 15 ods. 1 a nasl.), pričom súčasne v prípade priznaného odškodnenia obeti násilného trestného činu, ak bola trestným činom spôsobená smrť, určuje jeho maximálnu výšku v sume päťdesiatnásobku minimálnej mzdy (§ 12 ods. 2).

Z úpravy zákona o obetiach je zrejmé, že sa jedná o osobitný proces (ktorý v zásade nesúvisí s priznaním nárokov poškodeným v trestnom konaní), pretože nastupuje až potom, ak v trestnom konaní nadobudol právoplatnosť rozsudok alebo trestný rozkaz, ktorým sa páchateľ uznáva vinným zo spáchania trestného činu, ktorým bola obeti násilného trestného činu spôsobená ujma na zdraví, alebo rozsudok, ktorým bol obžalovaný spod obžaloby oslobodený, pretože nie je trestne zodpovedný pre nedostatok veku alebo nepričetnosť a ujma na zdraví nebola obeti násilného trestného činu plne uhradená inak (§ 11 ods. 1 zákona o obetiach).

Súvis uvedeného procesu s postupom poškodeného v trestnom konaní je v podstate daný len tým, že podmienkou vzniku nároku na odškodnenie je uplatnenie si nároku na náhradu škody, ktorá vznikla v dôsledku ujmy na zdraví zo strany obete násilného trestného činu v trestnom konaní (§ 11 ods. 4 veta prvá zákona o obetiach). Uvedená podmienka však neplatí v prípade ako bola trestným činom spôsobená napr. smrť (§ 11 ods. 4 posledná veta).

Vyššie uvedená maximálna výška odškodnenia obete trestného činu (päťdesiatnásobok minimálnej mzdy) však v žiadnom prípade nepredstavuje limit, ktorým je súd viazaný v rámci rozhodovania o náhrade škody, ktorá spočíva v tzv. nemajetkovej ujme. Uvedený „strop“ je výlučne limitom pre konanie o odškodnení, o ktorom rozhoduje ako uvádzam rozhodovací orgán, ktorým je ministerstvo spravodlivosti (§ 15 ods. 1 a nasl. zákona o obetiach).

Na podklade uvedeného je teda zrejmé, že súd nebol pri rozhodovaní o nároku poškodeného U.. Y. M.Č. viazaný limitom v zmysle § 12 ods. 2 zákona o obetiach, ako to pri ústnom odôvodnení rozsudku skonštatoval a súčasne nebola daná prekážka nepriznania náhrady škody (nemajetkovej ujmy) družke nebohého R. M. z dôvodu, že nie je jeho „manželka“ (ale len družka), ako súd rovnako uviedol. Je nepochybné, že hoci pošk. R. M. nebola manželkou nebohého, nič to nemení na tom, že ako životná partnerka a matka ich spoločného maloletého dieťaťa (v čase skutku ani nie dvojmesačného) utrpela konaním obžalovaného ujmu na svojich právach, ktorej náhradu vo forme nemajetkovej ujmy jej mal súd priznať. Jej postavenie „družky“ ju limituje tak maximálne v rámci postupu podľa zákona o obetiach, no v žiadnom prípade nie v rámci postupu podľa Trestného poriadku. Okolnosti prípadu a situácie, do ktorej sa konaním obžalovaného pošk. R. M. a jej maloletý syn pošk. Y. M.Č. dostali, umožňovali súdu, aby o ich nárokoch (či už v celom rozsahu, teda 60.000,- eur a 40.000,- eur alebo aspoň v primeranej časti) rozhodol dňa 21.04.2021 priamo rozsudkom.

Uvedenému postupu a jeho následnému úspešnému výkonu vytvoril priestor svojím rozhodnutím v prípravnom konaní aj prokurátor, keď uznesením sp. zn. 1Kv 37/20/8800 z 12.11.2020, právoplatným dňa 07.12.2020, v zmysle § 50 ods. 4 Tr. por. z dôvodov podľa § 50 ods. 1 písm. a/ Tr. por. zaistil nehnuteľnosť (byt) obvineného za účelom uspokojenia nárokov poškodených. Vzhľadom na to, že v zmysle § 51 ods. 1 písm. c/ Tr. por. sa zaistenie majetku zruší, ak uplynuli dva mesiace odo dňa, v ktorom nadobudol právoplatnosť rozsudok, ktorým bol obžalovaný uznaný za vinného, je zrejmé, že predĺžovaním doby, v rámci ktorej sa poškodení domôžu ich práv voči obžalovanému, môže spôsobiť, že efektívny a účinný výkon práv poškodených by mohol byť napadnutým postupom súdu ohrozený.

Priznanie práva na náhradu škody riadne a včas umožní výkon práv poškodených spôsobom, ktorý bude viesť k úspešnému uspokojeniu ich práv zákonom predpokladaným spôsobom.

Vychádzajúc z rozhodovacej praxe Okresného súdu Košice I (v spojení s rozhodnutiami Krajského súdu v Košiciach) možno konštatovať, že súdy o uplatnených nárokoch na náhradu škody titulom nemajetkovej ujmy po splnení zákonných podmienok spravidla vždy v rámci rozsudku o vine obžalovaného rozhodli (napr. trestná vec OS KE I - obž. U. V.. pre obzvlášť závažný zločin vraždy - sp. zn. 1Tk 1/2017).

V závere písomných dôvodov odvolania prokurátor uviedol, že odkázanie poškodených s ich uplatnenými nárokmi (v časti, resp. v celku) na civilný proces znamená, že poškodená R. M. a jej maloletý syn si budú musieť v civilnom konaní opätovne uplatňovať svoje nároky, teda poškodená bude opätovne musieť „prechádzať“ okolnosťami stíhaného činu, čo v jej pozícii bude znamenať len sťaženie a prehlbovanie utrpenia, ktoré im bolo konaním obžalovaného spôsobené. Je preto možné konštatovať obavu z tzv. druhotnej viktimizácie poškodenej definovanej v ustanovení § 2 ods. 1 písm. f/ zákona o obetiach.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti prokurátor navrhol, aby odvolací súd zrušil v napadnutom rozsudku výroky o náhrade škody, a súčasne o uplatnenej škode - nemajetkovej ujme poškodených sám rozsudkom rozhodol zákonným a spravodlivým spôsobom.

V písomných dôvodoch odvolania podaného dňa 22.04.2021 proti rozsudku Okresného súdu Košice I sp. zn. 7Tk/2/2021 z 21.04.2021, a to vo svoj prospech proti výroku o náhrade škody aj voči konaniu, ktoré rozsudku predchádzalo, obžalovaný U. M. uviedol, že napadnutý výrok rozsudku na pojednávaní dňa 21.04.2021 okresný súd pri odôvodnení poukázal na ustanovenia zákona č. 274/2017 Z.z. o obetiach trestných činov s tým, že maloletému ako osobe oprávnenej požadovať odškodnenie s poukazom na ustanovenie § 2 ods. 1, písm. b) bod 2 zákona v spojení s § 12 ods. 2 zákona prináleží náhrada škody vo výške 50 násobku minimálnej mzdy, čomu zodpovedá aj výška priznanej náhrady škody (minimálna mzda v čase spáchania skutku bola vo výške 580,- eur x 50 = 29.000,- eur).

Poškodený U. Y. M., zastúpený matkou R. M. (ďalej len „poškodený“) si v trestnom konaní uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 100.000,- eur. Pri rozhodovaní o nároku na náhradu škody v adhéznom konaní je nutné rešpektovať hmotnoprávne ustanovenia osobitných predpisov, na ktorých je uplatnený nárok založený a ktorými sa tiež aj riadi. Tieto predpisy špecificky upravujú vznik nároku na náhradu škody, jeho obsah, rozsah a spôsob náhrady. Aj pri rozhodovaní o neoprávnených zásahoch do osobnostných práv a právnych prostriedkoch nápravy v trestnom konaní súd rozhoduje podľa § 11 Občianskeho zákonníka a nasl. (ďalej len OZ).

Ustanovenia § 11 a nasl. OZ poskytujú právny základ nároku na náhradu nemajetkovej - imateriálnej ujmy spôsobenej jednotlivcovi usmrtením jeho blízkej osoby. Súdna prax tuzemských súdov pripustila žaloby na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktoré si uplatňujú postihnuté blízke osoby, ktorých právo na súkromný a rodinný život bolo dotknuté úmrtím blízkej osoby.

Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (t.j. materiálnej satisfakcie) je vždy - v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu - existencia závažnej ujmy. Za závažnú ujmu treba považovať ujmu, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky považuje za ujmu značnú.

Určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je vecou úvahy súdu, ktorý sa pri tejto úvahe musí riadiť dvoma v zákone taxatívne stanovenými kritériami (§ 13 ods. 3 OZ - závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo) a z týchto musí pri svojom rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vychádzať. Iné ako vyššie uvedené kritériá nemôže súd pri rozhodovaní o tejto otázke vziať na zreteľ.

Aj keď sú v danom prípade okolnosti samotného trestného činu známe, tieto samy osebe nepostačujú na prijatie rozhodnutia o výške náhrady nemajetkovej ujmy. Vzhľadom na vyhlásenie o vine a následné vykonanie dokazovania súdom iba k druhu a výške trestu a ku škode titulom pohrebných nákladov, v

konaní pred súdom, ale ani v prípravnom konaní nebolo vykonané žiadne dokazovanie vo vzťahu k výške nemajetkovej ujmy.

Pre riadne posúdenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy nepostačuje zistenie iba okolností samotného skutku, je nevyhnutné zistiť aj okolnosti na strane poškodeného. Z ustálenej rozhodovacej praxe súdov v civilných, ale aj v trestných konaniach vyplýva, že účelom finančného zadosťučinenia nie je kompenzovať poškodenému stratu blízkej osoby, v tomto prípade otca. Účelom finančného zadosťučinenia je do istej miery kompenzovať emocionálne útrapy poškodeného smrťou blízkej osoby vyvolané. Tu však súd vôbec nezisťoval ani len základné skutočnosti na strane poškodeného. Aj vzhľadom na vek maloletého nie je zrejmé, ako sa súd vysporiadal s tým, že na strane poškodeného nie je možné konštatovať emocionálne útrapy spôsobené stratou otca, teda pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy musel súd vychádzať z iných skutočností. Na akých skutočnostiach však súd založil priznanú náhradu nemajetkovej ujmy z rozsudku ani z jeho odôvodnenia na pojednávaní dňa 21.04.2021 zrejme nie je.

Z odôvodnenia rozsudku na pojednávaní dňa 21.04.2021 navyše vyplýva, že súd vôbec nebral do úvahy kritériá stanovené v § 13 ods. 3 OZ, ale náhradu nemajetkovej ujmy priznal paušálne s poukazom na ustanovenia zákona č. 274/2017 Z.z. Súd v trestnom konaní však nie je oprávnený priznať odškodnenie obeti trestného činu v zmysle zákona č. 274/2017 Z.z. Nakoľko tak súd urobil, postupoval v rozpore s Trestným poriadkom, ako aj so zákonom č. 274/2017 Z.z. a takto priznaná náhrada škody je nezákonná.

Samotné rozhodnutie o priznaní nemajetkovej ujmy vo výške 29.000,- eur tak postráda akékoľvek odôvodnenie. Obžalovanému a obhajcovi bol dňa 30.04.2021 doručený rozsudok, ktorý však s poukazom na ustanovenie § 172 ods. 2 Trestného poriadku nebol odôvodnený.

Podľa § 172 ods. 2 Trestného poriadku „Ak sa po vyhlásení rozsudku prokurátor aj obvinený vzdali odvolania alebo taký prejav urobili v lehote troch pracovných dní od vyhlásenia rozsudku, môže sa vyhotoviť zjednodušený písomný rozsudok, ktorý neobsahuje odôvodnenie. Ak ide o mladistvého obvineného, takéto vyhlásenie treba vyžiadať aj od zákonného zástupcu a zástupcu orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.“

Po vyhlásení rozsudku dňa 21.04.2021 sa prokurátor aj obžalovaný vzdali odvolania vo vzťahu k výroku o vine a treste, vo vzťahu k výroku o náhrade škody sa však ani prokurátor ani obžalovaný k právu podať odvolanie nevyjadrili. Vzhľadom na uvedené sa obžalovaný domnieva, že podmienky pre vydanie rozsudku bez odôvodnenia v zmysle § 172 ods. 2 Trestného poriadku neboli splnené.

Na základe vyššie uvedených skutočností obžalovaný zastáva názor, že rozhodnutie okresného súdu, ktorým priznal nárok na náhradu nemajetkovej ujmy poškodenému v rozsahu 29.000,- eur je nesprávny, neodôvodnený a je v rozpore so zákonom, nakoľko:

- a) súd ohľadne uplatneného nároku na náhradu škody - nemajetkovej ujmy, nevykonal žiadne dokazovanie,
- b) súd priznal poškodenému nárok na náhradu škody vo výške 29.000,- eur s poukazom na ustanovenia zákona č. 274/2017 Z.z.,
- c) v písomnom vyhotovení rozsudku súd označil priznaný nárok na náhradu škody ako nemajetkovú ujmu, čo je v rozpore s vyhláseným znením a odôvodnením rozsudku,
- d) súd písomné vyhotovenie rozsudku žiadnym spôsobom neodôvodnil.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti, predovšetkým závažné porušenie zákonných ustanovení týkajúcich sa určenia výšky náhrady nemajetkovej ujmy, ako aj odôvodnenia rozsudku obžalovaný rezultoval, že rozsudok súdu v napadnutej časti je potrebné zrušiť. Nakoľko v konaní pred okresným súdom nebolo vykonané žiadne dokazovanie vo vzťahu k výške nemajetkovej ujmy, odvolací súd bez vykonania rozsiahleho dokazovania nemôže o výške náhrady nemajetkovej ujmy sám rozhodnúť. Ďalšie dokazovanie týkajúce sa výlučne náhrady nemajetkovej ujmy, či už vykonané odvolacím súdom alebo súdom prvého stupňa presahuje rámec trestného konania a malo by byť vykonané súdom v civilnom konaní.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti obžalovaný navrhol, aby krajský súd rozsudok Okresného súdu Košice I sp. zn.: 7Tk/2/2021 zo dňa 21.04.2021 podľa § 321 Trestného poriadku zrušil, a podľa

§ 322 Trestného poriadku sám rozhodol tak, že poškodeného maloletého Y. M., O.. XX.XX.XXXX, zastúpeného zákonnou zástupkyňou matkou R. M., V. T. XX, M. odkázal na civilný proces.

Proti výroku rozsudku Okresného súdu Košice I sp. zn. 7Tk/2/2021 zo dňa 21.04.2021 o povinnosti obžalovaného nahradiť poškodeným U.. Y. M. R. R. M., škodu - nemajetkovú ujmu, v zákonom stanovenej lehote podali poškodení odvolanie, ktoré prostredníctvom svojho splnomocnenca nasledovne odôvodnili a navrhli, aby Krajský súd v Košiciach napadnutý rozsudok vo výroku o povinnosti nahradiť škodu v zmysle ustanovenia § 321 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku zrušil a podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku vo veci sám rozhodol tak, že poškodeným prizná nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v sume 40.000,- eur pre poškodeného U.. Y. M. a v sume 60.000,- eur pre poškodenú družku R. M..

Rozhodnutie okresného súdu v napadnutom výroku poškodení považujú za nesprávne, pričom sú toho názoru, že vzhľadom na všetky okolnosti predmetnej trestnej veci boli splnené podmienky, aby súd rozhodol o ich nárokoch na náhradu nemajetkovej ujmy rozsudkom v celom rozsahu bez toho, aby boli ako poškodení odkázaní na civilný proces.

Poškodení po citácii § 287 ods. 1, veta prvá, § 46 ods. 1, veta prvá a § 46 ods. 3 Tr. por. uviedli, že vzhľadom na definíciu pojmu škoda uvedenú v ustanovení § 46 ods. 1 Tr. por., povinnosť rozhodnúť o jej náhrade v odsudzujúcom rozsudku, ak bol jej nárok riadne uplatnený, sa vzťahuje na škodu majetkovú, morálnu aj inú, aj na porušenie či ohrozenie iných zákonných práv alebo slobôd poškodeného s tým, že pojem „morálna škoda“ vo vzťahu k škodlivému následku spôsobenému úmyselným násilným trestným činom treba v prípade smrti (napr. aj znásilnenia, sexuálneho násillia, poškodenia dobrého mena pri krivom obvinení) vykladať v súlade s výkladom pojmu „nemajetková ujma“ v občianskom konaní.

Nestotožnili sa s právnym názorom, že preukazovanie dôvodnosti priznania konkrétnej sumy nemajetkovej ujmy presahuje rámec trestného konania. Jedná sa o formálne konštatovanie, ktoré však nereflektuje na konkrétne okolnosti tejto trestnej veci.

Náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorej sa v rámci trestného konania domáhali, možno podľa § 13 ods. 2 OZ priznať vtedy, ak by sa morálna satisfakcia nezдалa postačujúca, najmä ak bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti. Dôvody priznania náhrady sú v tomto ustanovení uvedené len demonštratívne. Zákon stanovuje iba jedinú podmienku priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorá bude splnená vtedy, keď sa nemateriálne zadostučinenie nejaví byť postačujúce.

Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je vždy - v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu - existencia závažnej ujmy. Za závažnú ujmu treba považovať ujmu, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky považuje za ujmu značnú. Pritom však nie sú rozhodujúce subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda to, či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase (totožnej situácii) vnímala aj každá iná fyzická osoba.

Hoci samotné jednotlivé súčasti osobnosti fyzickej osoby a osobnostných práv, ktorým poskytuje ochranu § 11 OZ (ľudská dôstojnosť, česť, meno, vážnosť, súkromie a pod.) sú hodnoty, ktoré v podstate nemožno vyjadriť v peniazoch, to ešte neznamená, že by peniazmi nebolo možné vyjadriť výšku náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej protiprávnym zásahom do osobnosti. Priznanie zadostučinenia v peniazoch predpokladá splnenie zákonom kvalifikovaných podmienok. Výšku náhrady zadostučinenia určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Občiansky zákonník žiadnu maximálnu ani minimálnu hranicu výšky zadostučinenia v peniazoch nestanovuje. Ustanovenie § 13 ods. 1 OZ stanovuje len, že zadostučinenie má byť primerané. Určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je vecou úvahy súdu, ktorý sa pri tejto úvahe musí riadiť dvoma v zákone taxatívne stanovenými kritériami (§ 13 ods. 3 OZ - závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo) a z týchto musí pri svojom rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vychádzať. Iné ako vyššie uvedené kritériá nemôže súd pri rozhodovaní o tejto otázke vziať na zreteľ.

V prvom rade je potrebné poukázať na skutočnosť, že ako poškodení si svoje nároky v trestnom konaní vedenom proti obžalovanému U. M. uplatnili zákonným spôsobom v súlade s ustanovením § 46 ods.

3 Tr. por., a to písomným podaním zo dňa 07.10.2020. Uplatnený nárok spĺňal požiadavku včasného uplatnenia, keďže bol uplatnený do skončenia vyšetrovania, rovnako tak spĺňal požiadavku riadneho uplatnenia, keďže bol uplatnený v konkrétnej výške, ktorá bola náležite odôvodnená. Obžalovaný skutočnosti prezentované v písomnom podaní dňa 07.10.2020 nenamietal ani v rámci prípravného konania, rovnako tak ani v konaní pred súdom prvého stupňa, z čoho je nutné usudzovať, že si bol vedomý dôsledkov, ktoré jeho protiprávne konanie spôsobilo v ich osobnostnej sfére vo forme zásadného a nenapraviteľného porušenia práva na rodinný život a súkromie.

V rámci prípravného konania, resp. v konaní pred súdom prvého stupňa nebolo zistené, resp. rozporované, že by poškodená družka R. M. s nebohým G. M. a ich spoločným maloletým dieťaťom Y. M. netvorili fungujúcu rodinu s dobre vyvinutými sociálnymi a citovými väzbami. Násilná smrť druhá a otca spoločného maloletého dieťaťa v dôsledku úmyselného protiprávneho konania obžalovaného, zásadným spôsobom zasiahla do ich života a nenávratne popretfhalala doterajšie silné citové väzby, v dôsledku čoho utrpeli citovú ujmu spočívajúcu v nepríjemných pocitoch úzkosti, smútku, zúfalstva, šoku zo smrti najbližšej osoby. Žiadna forma morálneho zadosťučinenia podľa § 13 OZ v danom prípade nepostačuje k tomu, aby bola primerane vyvážená a zmiernená vzniknutá nemajetková ujma na ich strane, keďže právo na ochranu osobnosti bolo porušené zásahom s neodstrániteľnými následkami. Na rozhodnutie o nemajetkovej ujme nie je potrebné vykonať žiadne ďalšie dokazovanie.

Vo vzťahu k U.. Y. M. je potrebné uviesť, že vzhľadom na jeho nízky vek, tento nevnímal okolnosti straty otca v takej intenzite ako ich vnímala a vníma družka nebohého. Je však potrebné poukázať na skutočnosť, že U.. Y. M. prišiel o svojho otca a teda aj o právo na rodinný život s ním, pričom tento stav je už nezvratný. Vo svojom budúcom živote sa nebude môcť spoľahnúť na pomoc a podporu svojho otca, nebude s ním môcť mať citovú väzbu, ani s ním prežívať radosti a starosti spojené so svojím životom. Bude ochudobnený o možnosť tráviť s otcom voľné chvíle, rozprávať sa s ním, očakávať od neho rady a pomoc. Strata otca je nenahraditeľnou stratou v živote každého človeka a o to viac bolestivou, ak k nej dôjde ešte v útlom veku dieťaťa.

O tom, že obžalovaný si je vedomý závažnosti negatívnych dôsledkov svojho protiprávneho konania, ktorým zasiahol do osobnostnej a emocionálnej sféry U.. Y. M. ako syna nebohého G. M. a jeho družky, svedčí aj list, ktorý poškodenej družke R. M. obvinený v priebehu prípravného konania adresoval z ÚVV a ÚVTOS Košice, v ktorom vyjadril vôľu a snahu prispievať na výchovu U.. Y. M.. Obdobne sa obžalovaný vyjadril aj priamo na hlavnom pojednávaní, kde potom, čo bolo súdom oboznámené písomné podanie poškodených zo dňa 07.10.2020 s uplatnením nároku na náhradu škody - nemajetkovej ujmy, obžalovaný vyhlásil, že chce prispievať na výchovu a výživu U.. Y. M..

Poškodení sú toho názoru, že pokiaľ by obžalovaný nebol stotožnený so skutočnosťou, že im svojim protiprávnym konaním spôsobil škodu - nemajetkovú ujmu, nevyjadroval by sa v prípravnom konaní, resp. v konaní pred okresným súdom stupňa vyššie popísaným spôsobom.

Ďalším negatívnym dôsledkom vyplývajúcim z rozhodnutia okresného súdu, ktorým poškodených s uplatnenými nárokmi na náhradu škody úplne, resp. čiastočne odkázal na civilný proces je, že proces uplatnenia ich nárokov v civilnom procese možno prirovnať k tzv. opakovanej viktimizácii, keďže uplatnením uvedených nárokov voči obžalovanému v civilnom procese by museli opätovne čeliť celej situácii spojenej so stratou druhá poškodenej a otca ich maloletého dieťaťa ako najbližšej osoby, došlo by nevyhnutne k oživovaniu spomienok v pamäti viažucich sa na obdobie, kedy prišiel o život, čo by pre nich predstavovalo nezanedbateľnú citovú záťaž, ktorej by nemuseli byť vystavení v prípade správneho rozhodnutia okresného súdu vo vzťahu k nim uplatneným nárokom.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti poškodení v závere písomných dôvodov odvolania podaného prostredníctvom splnomocneného zástupcu uviedli, že považujú svoje odvolanie za dôvodné a navrhli, aby o ňom bolo rozhodnuté tak, ako je uvedené v jeho petite.

Na podklade podaných odvolaní krajský súd podľa § 317 ods.1 Tr.por. preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolatelia podali odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo a zistil nasledovné.

Podľa § 172 ods. 2 Tr. por. môže súd vyhotoviť zjednodušený rozsudok v prípade, ak sa po vyhlásení rozsudku prokurátor aj obvinený vzdali odvolania alebo taký prejav urobili v lehote troch pracovných dní od vyhlásenia rozsudku.

V zmysle § 307 ods. 1 písm. a/ Tr. por. rozsudok môže odvolaním napadnúť prokurátor pre nesprávnosť ktoréhokoľvek výroku, teda aj proti výroku o náhrade škody, prípadne výroku v zmysle § 288 ods. 1, ods. 2 Tr. por. Vzhľadom na to, že prokurátor využil svoje zákonné oprávnenie definované v ustanovení § 307 ods. 1 písm. a/ Tr. por., znamená to, že prokurátor sa v zásade nevzdal odvolania (pretože aj odvolanie proti výrokom v zmysle § 287 Tr. por. a § 288 Tr. por. je odvolaním). Taktiež aj poškodení využili svoje právo na podanie odvolania podľa § 307 ods.1 písm. d/ Tr. por., teda sa taktiež nevzdali práva na odvolanie proti výrokom o náhrade škody.

Krajský súd preto konštatuje, že neboli splnené zákonné podmienky na uplatnenie postupu podľa § 172 ods. 2 Tr. por., teda napadnutý rozsudok mal byť okresným súdom odôvodnený. Na druhej strane je potrebné uviesť, že rozsah podaných odvolaní bol uplatnený len čo do nárokov na náhradu nemajetkovej ujmy, a v dôsledku obmedzeného revízneho princípu je krajský súd limitovaný ustanovením § 321 ods. 2 Tr. por., pri dôslednom uplatnení apelačného princípu (§ 322 ods. 3 Tr. por.). Krajský súd napadnutý rozsudok reagujúc na dôvody odvolania prokurátora, obžalovaného a splnomocneného zástupcu poškodeného odôvodňuje nasledovne.

Okresný súd po zodpovedaní otázok obžalovaného U. M. v zmysle § 333 ods.3 písm.c/, d/, f/, g/, h/ Tr.por., v zmysle § 257 ods.7, ods.8 Tr.por. prijal vyhlásenie obžalovaného, že je vinný zo spáchania skutku uvedeného v obžalobe právne kvalifikovaného ako obzvlášť závažný zločin vraždy podľa § 145 ods.1 Tr.zák. a vyhlásil, že vykoná dokazovanie vo vzťahu k výroku o treste a k výroku o náhrade škody. Len pre úplnosť krajský súd dodáva, že obžalovaný bol pred samotným rozhodnutím o prijatí vyhlásenia obžalovaného o tom, že je vinný riadnym a zákonným spôsobom poučený v zmysle § 257 ods. 5 Tr. por. o tom, že súdom prijaté vyhlásenie o vine je neodvolateľné a v tomto rozsahu nenapadnuteľné odvolaním, ani dovolaním, okrem dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. Následne okresný súd vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu vo vzťahu k výroku o treste a k výrokom o uplatnených nárokoch na náhradu škody.

Krajský súd vo vzťahu k uloženému trestu uvádza, že okresný súd pri ukladaní trestu obžalovanému postupoval správne, ak uznal existenciu troch poľahčujúcich okolností podľa § 36 písm.j/ Tr.zák. - viedol pred spáchaním trestného činu riadny život, a to podľa § 36 písm.l/ Tr.zák. - priznal sa k spáchaniu trestného činu a trestný čin úprimne oľutoval, § 36 písm.m/ Tr. zák.- sám oznámil trestný čin príslušným orgánom. Taktiež správne aplikoval zmierňujúce ustanovenia podľa § 39 ods.2 písm.d/, ods.4 Tr.zák. V danom prípade aj podľa názoru krajského súdu je potrebné dôkladne aplikovať stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Tpj/55/2016 zo dňa 27.06.2017, umožňujúce uloženie trestu pod dolnú hranicu trestnej sadzby, v podobe uloženia nepodmienečného trestu odňatia slobody na dolnej hranici zákonom zníženej trestnej sadzby o jednu tretinu s použitím ustanovenia § 39 ods. 4 Tr. zák. vo výmere 10 rokov za súčasného obligatorného uloženia ochranného opatrenia podľa § 76 ods.1 Tr. zák. s použitím § 78 ods.1 Tr. zák. vo výmere 1 roka.

Súd po podaní obžaloby rozhoduje spor medzi obžalobou a obhajobou podľa pravidiel kontradiktórneho procesu. Preto samotné priznanie obžalovaného nemôže byť poľahčujúcou okolnosťou podľa § 36 písm.n/ Tr.zák. Poľahčujúca okolnosť podľa § 36 písm. l/ Tr.zák. predpokladá okrem priznania sa páchatela aj úprimné oľutovanie trestného činu. Či k takémuto oľutovaniu došlo, je potrebné posúdiť podľa konkrétnych okolností prípadu, vrátane procesných prejavov páchatela (procesne ako obžalovaného) po prijatí vyhlásenia o uznaní viny podľa § 257 ods.1 písm.b/, c/ Tr.por. Ak možno páchatelovi trestného činu pri uzavretí a schválení dohody o vine a treste mimoriadne znížiť trest podľa § 39 ods.2 písm.d/, ods.4 Tr.zák., teda v situácii vopred dohodnutého trestu, možno (teda nie obligatorne) naposledy označené ustanovenie per analogiam použiť aj v prípade uznania viny podľa § 257 ods.1 písm.b/, c/ Tr.por. (po prijatí takého vyhlásenia súdom), keďže páchatel (procesne ako obžalovaný) neodvolateľne prijal všetky právne účinky uznania viny dokonca bez toho, aby bolo akýmkoľvek spôsobom predznamenané rozhodnutie súdu o druhu a výške uloženého trestu.

Správne postupoval okresný súd ak so zreteľom na závažnosť trestného činu a mieru narušenia páchatelia dospel k záveru, že v ústave na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom strázenia bude náprava obžalovaného U. M. lepšie zaručená.

Uložený trest prepadnutia veci L. M. O. L. D. T.-I. spolu s výrokom, že vlastníkom veci sa stáva štát, taktiež zodpovedá zákonu, nakoľko sa jedná o vec patriacu obžalovanému, ktorá bola použitá na spáchanie trestného činu vraždy.

Pokiaľ ide o priznanú majetkovú škodu poškodenému U. M. vo výške 1.917,88 eur titulom pohrebného v zmysle výroku svojho rozhodnutia podľa § 287 ods. 1 Tr. por. rozhodol okresný súd na podklade preukázateľne vynaložených nákladov týmto poškodeným.

Z vyššie uvedených ustanovení Trestného zákona a stanoviska trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR vyplýva, že súd má možnosť, nie povinnosť, citlivo zvážiť účinky vyhlásenia obžalovaného, že je vinný zo spáchania skutku uvedeného v obžalobe. V prípade osoby obžalovaného nie je možné neprihliadnuť na tú skutočnosť, že doposiaľ nebol súdne trestaný t.j. viedol riadny život. K ustanoveniam § 34 ods.1 - ods.4 Tr.zák. krajský súd poznamenáva, že tieto pri určení druhu a výmery trestu je potrebné hodnotiť vo vzájomných súvislostiach. V prospech obžalovaného nasvedčuje aj to, že počas celého prípravného konania sa priznal k spáchaniu skutku, ktorý sa mu kladie za vinu a toto konanie úprimne oľutoval a na hlavnom pojednávaní uznal svoju vinu.

Na druhej strane po preskúmaní spisového materiálu na podklade podaných odvolaní a ich rozsahu krajský súd zistil, že napadnuté výroky rozsudku, ktorým podľa § 287 ods. 1 Tr. por. okresný súd zaviazal obžalovaného, aby poškodenému U.. Y. M., O.. XX.X.XXXX, zastúpeného zákonnou zástupkyňou matkou R. M., bytom T. XX, M. uhradil škodu - nemajetkovú ujmu vo výške 29.000,- eur, podľa 288 ods. 2 Tr. por. poškodeného U.. Y. M. zastúpeného zákonnou zástupkyňou R. M. so zvyškom nároku na náhradu škody - nemajetkovej ujmy odkázal na civilný proces a podľa 288 ods. 1 Tr. por. poškodenú družku nebohého G. M. R. M. s nárokom na náhradu škody - nemajetkovej ujmy odkázal na civilný proces, nezodpovedá stavu veci a zákonu.

Správne v písomných dôvodoch odvolania prokurátor a splnomocnený zástupca poškodených uviedli, že v trestnom konaní si poškodení R. M. R. U.. Y. M. zastúpený zákonnou zástupkyňou R. M. - družka a syn nebohého G. M.Z. neuplatnili náhradu škody, ale si riadne a včas uplatnili náhradu nemajetkovej ujmy za zásah do ich súkromia a rodinného života, ku ktorému došlo smrťou ich druha a otca v dôsledku protiprávneho konania obžalovaného.

Pokiaľ obžalovaný v odôvodnení odvolania namieta výšku finančného odškodnenia súdom priznanej nemajetkovej ujmy, ktorá nie je podľa jeho názoru v súlade so všeobecnými záväznými právnymi predpismi a je potrebné ešte doplniť ďalšie dôkazy, k tomuto krajský súd uvádza, že pri rozhodovaní súdov o výške náhrady nemajetkovej ujmy je rozhodovacia prax súdov v civilnom konaní a v trestnom konaní pomerne nejednotná. Slovenský právny systém nie je systémom, ktorý by mal výslovnú úpravu takýchto nárokov a tieto limitoval.

Existencia nároku na náhradu nemajetkovej ujmy popri nároku na náhradu škody je zrejším následkom nedostatku, ktorý spočíva v slovenskej legislatíve, ktorá nie je schopná nahradiť nesystematické zaradenie náhrad nemajetkovej ujmy do systému náhrady škody. Stanovenie výšky nemajetkovej ujmy v podmienkach slovenskej legislatívy je na úvahe súdu.

Najnovšia rozhodovacia prax pri stanovení výšky finančného odškodnenia pri rozhodovaní o civilných žalobách, ktorými sa uplatňuje nemajetková ujma prihliada na limit odškodňovania obetí úmyselných trestných činov podľa § 12 ods. 2 zákona č. 274/2017 Z.z. Na druhej strane rozhodovacia prax v trestných konaniach priznáva aj vyššie finančné odškodnenie ako predstavuje vyššie uvedený limit v zmysle zákona č. 274/2017 Z.z. o obetiach trestných činov. (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4To/8/2020 zo dňa 2.12.2020.)

K argumentom obžalovaného, ktorý namieta, že vo vzťahu k uplatnenej nemajetkovej ujme poškodených prostredníctvom splnomocneného zástupcu nebolo vykonané dokazovanie, krajský súd udáva, že nie je potrebné preukazovať to, čo v trestnom konaní jednoznačne a nepochybne bolo preukázané,

tzn. že poškodení R. M. a U. Y. M. s nebohým G. M. tvorili fungujúcu rodinu s dobre vyvinutými sociálnymi a citovými väzbami bez akýchkoľvek patologických čŕt. Vykonaným dokazovaním na hlavnom pojednávaní, oboznámením listinných dôkazov a z uplatnených návrhov, ktorými si vyššie menovaní poškodení uplatnili nemajetkovú ujmu, nevyplýnul opak. Túto skutočnosť nenamietal ani obžalovaný.

Dôkaz, ktorého vykonaním môže dôjsť ku zásahu do už skôr porušených práv poškodeného (napr. v dôsledku spáchania trestného činu) alebo inej osoby, vykoná súd iba v odôvodnených prípadoch, kedy je medzi právom procesnej strany na súdnu ochranu a hroziacim zásahom do práv dotknutej osoby výrazný nepomer a náležité zistenie skutkového stavu nie je možné zabezpečiť inak. V tejto trestnej veci podľa názoru krajského súdu, by išlo o dokazovanie vo vzťahu k poškodenej R. M., ktoré je paralelné s druhotnou viktimizáciou, t.j. ujmu, ktorá by poškodenej vznikla v dôsledku konania súdu spočívajúceho v jej ďalšom výsluchu.

Po preskúmaní spisu krajský súd zistil, že napadnuté výroky rozsudku, ktorým podľa § 287 ods.1 Tr.por. súd zaviazal obžalovaného, aby poškodenému U.. Y. M.N., O.. XX.X.XXXX, zastúpeného zákonnou zástupkyňou matkou R. M., bytom T. XX, M., uhradil škodu - nemajetkovú ujmu vo výške 29.000,- eur, podľa 288 ods. 2 Tr. por. poškodeného U.. Y. M. zastúpeného zákonnou zástupkyňou R. M. so zvyškom nároku na náhradu škody - nemajetkovej ujmy odkázal na civilný proces a podľa 288 ods. 1 Tr. por. súd poškodenú družku nebohého G. M. - R. M. s nárokom na náhradu škody - nemajetkovej ujmy odkázal na civilný proces, nezodpovedá stavu veci a zákonu.

V prvom rade treba uviesť, že v trestnom konaní si poškodení R. M. R. U.. Y. M. zastúpený zákonnou zástupkyňou R. M. - družka a syn nebohého G. M. neuplatnili náhradu škody, ale si riadne a včas uplatnili náhradu nemajetkovej ujmy za zásah do ich súkromia a rodinného života, ku ktorému došlo smrťou ich druhu a otca v dôsledku protiprávneho konania obžalovaného.

Podľa § 287 ods. 1, veta prvá Tr. por., ak súd odsudzuje obžalovaného pre trestný čin, ktorým spôsobil inému škodu uvedenú v § 46 ods. 1, uloží mu spravidla v rozsudku, aby ju poškodenému nahradil, ak bol nárok riadne a včas uplatnený.

Podľa § 46 ods. 1, veta prvá Tr. por. poškodený je osoba, ktorej bolo trestným činom ublížené na zdraví, spôsobená majetková, morálna alebo iná škoda alebo boli porušené, či ohrozené jej iné zákonom chránené práva alebo slobody.

Podľa § 46 ods. 3 Tr. por. poškodený, ktorý má podľa zákona proti obvinenému nárok na náhradu škody, ktorá mu bola spôsobená trestným činom, je tiež oprávnený navrhnúť, aby súd v odsudzujúcom rozsudku uložil obžalovanému povinnosť nahradiť túto škodu; návrh musí poškodený uplatniť najneskoršie do skončenia vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania. Z návrhu musí byť zrejmé, z akých dôvodov a v akej výške sa nárok na náhradu škody uplatňuje.

Vzhľadom na definíciu pojmu škoda (§ 46 ods. 1 Tr. por.) povinnosť rozhodnúť o jej náhrade v odsudzujúcom rozsudku, ak bol jej nárok riadne uplatnený, sa vzťahuje na škodu majetkovú, morálnu aj inú, aj na porušenie, či ohrozenie iných zákonných práv alebo slobôd poškodeného s tým, že pojem „morálna škoda“ vo vzťahu k škodlivému následku spôsobenému úmyselným násilným trestným činom treba v prípade smrti (napr. aj znásilnenia, sexuálneho násillia, poškodenia dobrého mena pri krivom obvinení) vykladať v súlade s výkladom pojmu „nemajetková ujma“ v občianskom konaní.

Škodou sa podľa § 124 ods. 1 Tr. zák. rozumie ujma na majetku alebo reálny úbytok na majetku alebo na právach poškodeného alebo jeho iná ujma, ktorá je v príčinnej súvislosti s trestným činom, bez ohľadu na to, či ide o škodu na veci alebo na právach. Škodou na účel Trestného zákona sa rozumie aj získanie prospechu v príčinnej súvislosti s trestným činom.

Škodou na účely § 287 ods.1 Tr.por. nie je iba majetková škoda, ale treba ňou rozumieť aj nemajetkovú ujmu ako dôsledok porušenia, či ohrozenia iných zákonom chránených práv alebo slobôd trestným činom.

Rozhodnutie o náhrade nemajetkovej ujmy, na ktorú majú poškodení (pozostalí) trestným činom - obzvlášť závažným zločinom vraždy - nárok, zahŕňa podľa názoru krajského súdu tiež náhradu

nemajetkovej ujmy v peniazoch ako spomínaný dôsledok neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti podľa § 11 a § 13 OZ.

Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy obetí je formálno-právne nárokom na ochranu osobnosti.

Súčasťou práva na ochranu osobnosti chráneného § 11 Občianskeho zákonníka, teda zákonom chráneného práva v zmysle § 46 ods. 1 Tr. por., je aj rodinný život spočívajúci v udržiavaní a rozvíjaní vzájomných citových, morálnych a sociálnych väzieb medzi najbližšími osobami. Preto konanie, ktoré spôsobilo násilné pretrhnutie týchto väzieb stratou člena rodiny, je konaním nesúcim znaky neoprávneného zásahu do zákonom chránených osobnostných práv pozostalých členov rodiny.

Za závažnú ujmu treba považovať ujmu, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky považuje za ujmu značnú. Pritom však nie sú rozhodujúce jej subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda to, či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase (v tej istej situácii) vnímala každá iná fyzická osoba.

Pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy sú v § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka stanovené dve kritéria: 1/ závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a 2/ okolnosti, za ktorých k zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo. Nemajetkovú ujmu na rozdiel od škody na majetku nie je možné kvalifikovať.

Občiansky zákonník žiadnu maximálnu ani minimálnu hranicu výšky zadosťučinenia v peniazoch neustanovuje. Ustanovenie § 13 ods. 1 OZ ustanovuje len, že zadosťučinenie má byť primerané. Určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je vecou úvahy súdu, ktorý sa pri tejto úvahe musí riadiť vyššie uvedenými dvoma v zákone stanovenými kritériami v zmysle § 13 ods. 3 OZ. Absencia výslovnej úpravy však neznamená nereparovateľnosť spôsobenej citovej ujmy, právny základ pre uplatnenie jej náhrady v peniazoch postupným vývojom judikatúra našla v ustanoveniach o ochrane osobnosti.

Krajský súd dospel k záveru, že konaním obžalovaného, ktorým naplnil skutkovú podstatu obzvlášť závažného zločinu vraždy podľa § 145 ods. 1 Tr. zák., došlo k neoprávnenému zásahu do práva poškodených R. M. R. U.. Y. M. zastúpeného zákonnou zástupkyňou R. M. - družka a syn nebohého G. M.Z. na ochranu osobnosti, konkrétne k zásahu do práva na súkromie, ako jedného z čiastkových osobnostných práv fyzickej osoby, ktorému poskytuje ochranu § 11 OZ. Treba zdôrazniť, že rodinný život zahŕňa okrem iného vzťahy medzi najbližšími rodinnými príslušníkmi (deťmi, rodičmi, prarodičmi) bez ohľadu na skutočnosť, či spolu trvale žijú alebo nie, a protiprávne narušenie týchto rodinných vzťahov predstavuje neoprávnený zásah do práva na súkromný a rodinný život. V posudzovanom prípade tento zásah predstavovaný smrťou G. M. krajský súd videl mimoriadne významným, veľmi hlbokým a nereparovateľným.

Odvolací súd mal v trestnom konaní jednoznačne a nepochybné preukázané, že poškodení R. M. R. U.. Y. M.Č. s nebohým G. M.D. tvorili fungujúcu rodinu s reálnou budúcnosťou. R. M. v čase vraždy bola krátko po šestonedelí a smrťou G. M. prišla o partnera a otca svojho dieťaťa, ktoré v čase skutku malo necelé dva mesiace.

Podľa názoru krajského súdu tragická smrť jej druha pri konflikte, ktorý zavinil obžalovaný, zasiahla zásadným spôsobom do jej života a nenávratne popretfhalala doterajšie silné citové väzby, v dôsledku čoho poškodená stratila možnosť realizovať a ďalej spoločne rozvíjať rodinný život so svojím druhom a ich spoločným synom a je o partnerský vzťah, ktorý sa mohol utužovať, upevňovať, ochudobnená. Zároveň utrpela citovú ujmu spočívajúcu v neprijemných pocitoch úzkosti, smútku, zúfalstva, šoku zo smrti svojho druha. Podľa názoru odvolacieho súdu žiadna forma morálneho zadosťučinenia podľa ustanovenia § 13 ods. 1 OZ by v danom prípade nepostačovala k tomu, aby bola primerane vyvážená a zmiernená vzniknutá nemajetková ujma na strane obidvoch poškodených, ktorých právo na ochranu osobnosti bolo porušené takto zisteným zásahom s neodstrániteľnými následkami.

Krajský súd pri určení peňažnej náhrady prihliadol na nenapraviteľný smrteľný následok vzniknutý v dôsledku protiprávneho konania obžalovaného, ako aj na dôsledky, ktoré smrť G. M. vyvolala u samotnej poškodenej. V tejto súvislosti treba poznamenať, že účelom finančného zadosťučinenia nie je kompenzovať poškodeným stratu druha a otca. Účelom finančného zadosťučinenia je do istej miery kompenzovať emocionálne útrapy poškodených smrťou G. M. vyvolané, resp. tie, ktoré pri

emocionálnom vývoji maloletého Y. M. môžu nastať. Maloletý Y. M. v dôsledku protiprávneho konania obžalovaného prišiel nenávratne o svojho vlastného otca. Tento stav je nezvratný a bude trvať po celý život maloletého Y. M., čo predstavuje podľa názoru krajského súdu značnú ujmu. Z objektívneho hľadiska by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase (v tej istej situácii) vnímala aj každá iná fyzická osoba.

Preto krajský súd na tento účel považoval sumu 40.000,- eur priznanú U.. Y.O. M. zastúpeného R. M. a sumu 30.000,- eur priznanú poškodenej R. M. za primeranú. Krajský súd tak rozhodol v úmysle hľadať a nájsť spravodlivosť pre tých, ktorým ostali už len spomienky na svoju blízku osobu. Treba tiež pripomenúť, že rozhodnutie o výške náhrady nemajetkovej ujmy nie je ani len pokusom finančne ohodnotiť ľudský život.

Z uvedených dôvodov preto krajský súd napadnutý výrok o náhrade nemajetkovej ujmy zrušil a sám vo veci rozhodol tak, že podľa § 287 ods. 1 Tr. por. poškodenej R. M. priznal náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 30.000,- eur a poškodenému maloletému Y. M. priznal náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 40.000,- eur, ktorý nárok bol v trestnom konaní riadne a včas uplatnený.

Priznané odškodnenie súd považuje za dostatočné, dôstojné a adekvátne, v plnom súlade s princípom proporcionality.

To boli dôvody, pre ktoré krajský súd rozhodol v zmysle výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu jednohlasne.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku ďalší riadny opravný prostriedok nie je prípustný.